

Naszák Szilvia¹

AZ OKANAGAN-VÖLGY MAGYAR SZÍVE – KELOWNA

Abstract

This analysis introduces research supported by the Sándor Csoma Kőrösi Program, a grant focusing on the study of Hungarian diaspora communities living abroad. It therefore discusses the daily workings of a Hungarian community located in Western Canada, as experienced during the six months spent on this cultural mission. Other than providing details concerning the preservation of heritage and identity, continued usage of the Hungarian language and activities related to the promotion of national identity, this study will also examine the launching of the First Western Canadian Hungarian Camp, an initiative in the field of heritage language education. Attention is also drawn to the importance of providing continued support for the preservation of diaspora Hungarian communities.

Keywords: *Sándor Csoma Kőrösi Program, preserving cultural identity, Hungarian as a Heritage Language, national identity*

Kulcsszavak: *Kőrösi Csoma Sándor Program, identitásörzés, magyar származásnyelv, nemzeti identitás*

1. A programról

A Kőrösi Csoma Sándor Programot (továbbiakban KCSP) 2013-ban indította útnak a Magyar Kormány, az akkor még Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium alá tartozó Nemzetpolitikai Államtitkárság koordinálásával. A program célja, hogy a diaszpóra magyar közösségeinek tevékenységét és a Magyarországgal való kapcsolattartást ösztönözze, azaz a magyar identitást erősítse.² Az ösztöndíjasok esetében fontos a diaszpóra közösségeiben jól hasznosítható tudás, például a cserkészletben, néptáncban, hagyományörző és közösségszervező tevékenységekben való jártasság. Fontosak a pedagógiai ismeretek, további előnyt jelent a magyar mint idegen nyelv tanári végzettség és elvárás a magas szintű nyelvtudás.

---

¹ Naszák Szilvia ösztöndíjas, Kőrösi Csoma Sándor Program 2014-2015., Kanada; egyetemi hallgató, Károli Gáspár Református Egyetem, magyartanár–magyar mint idegen nyelv tanára szak; szilvia.naszak@gmail.com

² Forrás: www.nemzetiregiszter.hu További hasznos információk, a pályázati kiírások, és az ösztöndíjasok beszámolóit a www.nemzetiregiszter.hu oldalon olvashatók.

A program első évében 47 ösztöndíjas indult útnak a világ minden tájára, Ausztráliától, Európán át Dél-Amerikáig. A nagy sikerre való tekintettel 2014-ben újra meghirdették a pályázatot és a második körben már kétszeres létszámmal segíthették az ösztöndíjasok a külhoni magyarokat. Az idei évben is folytatódik a program, a KCSP3 szerencsés nyerteseinek kiválasztása már megtörtént. A pályázati anyagok beérkezését követően, a feltételeknek hiánytalanul megfelelő személyek interjún vesznek részt. A döntésnél minden esetben figyelembe veszik az adott helyszín igényeit és így dől el, hogy a pályázó tudása alapján mely területen, városban kezdheti meg munkáját. A program a Magyar Diaszpóra Tanács helyi elnökeinek segítségével és koordinálásával minden ösztöndíjas mellé kijelöl egy mentort, aki általában az adott közösség életében aktív társadalmi szerepet tölt be. Minden ösztöndíjas egy helyi fogadószervezetbe integrálódik. A mentor segíti, támogatja és koordinálja az ösztöndíjas munkáját, elősegítve az együttműködést az ösztöndíjas és a szervezetek között. A KCSP mellett két párhuzamosan futó, a munkánkhoz szervesen kapcsolódó programban is tevékenykedtünk, a Mikes Kelemen és a Julianus Programban.³

2. Pályázás, előkészületek

A KCSP célja, nagyon közel áll a személyiségemhez és szakmai érdeklődésemhez. Egy hagyományörzésre hivatott egyesület tagjaként, gyermekkoromtól résztvevőként és segítőként is beletanulhattam a magyar néphagyományok gyakorlati művelésébe, a tábor és- programszervezésbe. A feladat egy másik szegmense, a tanulmányaimhoz kapcsolódó magyar származásnyelv természetes közegének megismerése, és a tanítás lehetősége is motivációt jelentett. Az eredményhirdetéskor első körben a tartalékosok közé kerültem, majd még a felkészítő hetek előtt kaptam az értesítést, miszerint hat hónapos kiküldetésem helyszíne Nyugat-Kanada, célvárosom pedig Kelowna lesz.

A diaszpóráról lexikális ismereteim voltak, az emigrációs hullámok és hozzávetőleges számok területén, de mindezzel a valóságban szembesülni egészen más volt. Kinti mentorommal, dr. Dobby Pállal korán felvettem a kapcsolatot, így részletes információkat kaphattam a kinti adatokról, viszonyokról, igényekről. Mindezek alapján nagyon pozitív előzetes érzésekkel, hozzávetőleges ismeretekkel, de annál nagyobb izgalommal és motivációval kezdtem neki a felkészülésnek, amelyre nagy hangsúlyt fektettem. A saját felkészülés mellett, egy kéthetes felkészítő tanfolyam is segítette az ismertbővítést. Többek között diplomáciai, nemzetpolitikai, biztonságpolitikai, de magyar néptánc és cserkészlet témában is kaptunk útmutatást. A felkészülésnek kardinális pontja volt, hogy megismerhettük a KCSP1-es ösztöndíjasok tapasztalatait illetve az ösztöndíjas társainkat. Tekintve, hogy Kanadába 17, Nyugat-Kanadába, British Columbia és Alberta tartományokba, összesen hét ösztöndíjas készült, a közös munka és az összefogás már itthon elkezdődött.

³ <https://www.nemzetiregiszter.hu/mikes-kelemen-program>
<https://www.nemzetiregiszter.hu/julianus-program-leiras>

3. A kelownai diaszpóra

Kanadában hozzávetőlegesen 300-350.000 magyar él. Nyugat-Kanada nagyobb városaiban, Vancouverben, Edmontonban és Calgaryban jelentős magyar közösségekkel találkozhatunk. A kisebb települések is részesei a magyar diaszpóra hálózatnak. Kelownában és környékén néhány száz és ezer fő között becsülik a magyarok számát. A város British Columbiában, az Okanagan völgyben, Kanada dél-nyugati részén fekszik, egy sajátos mikroklimájú völgyben, így a kanadai éghajlattól teljesen eltérő, de – ahogy a kintiek emlegetik – az „óhazai” klímához nagyon hasonló időt élvezhetnek a helyi magyarok. Így a gyümölcs, zöldség és szőlőtermesztés a város és egyben a helyi magyar gazdák specialitása. Kelowna, Kanada Balatonja, Kanada Kárpát-medencéje, amely az Okanagan-tó partján fekszik, Kanada hatalmas hófödte hegyei között.

A helyi fogadó szervezet az Okanagani Magyar–Kanadai Kulturális Egyesület volt, amelyet az '56-os generáció tagjai hoztak létre 1981-ben Magyar Klub néven. Az egyesület saját intézménye, az Okanagani Magyar Ház 2002 óta működik jelenlegi formájában. Nemzeti ünnepek, vacsorák és egyéb kulturális rendezvények lebonyolításának ad otthont, amely kiemelkedő egy közösség életében, hiszen még a nagy létszámú diaszpóra közösségek mindegyike sem rendelkezik saját ingatlannal. A Magyar Ház vezetőségének jelentős része az '56-os emigrációs hullám tagja volt, így alapvetően az idősebb korosztályt képviselték. Jelenleg az egyesület 100-200 taggal rendelkezik. Kelowna nem nagyváros így a másod-harmad generáció gazdasági és demográfiai okokból nagyobb városokba költözött, vagy felnőtt korára szinte teljesen asszimilálódott, mindemellett a legpozitívabb, nyelvi és kulturális értékeket is őrző három generációs modellre is van számos helyi példa. Megjelent azonban egy első generációs emigráns csoport is Kelownában, akik a kommunizmus utolsó évtizedeiben vagy a rendszerváltás utáni néhány évben érkeztek Magyarország területéről, illetve nagy számban Erdélyből és Vajdaságból is. Sokan a dél-szláv háború alatt kényszerültek elhagyni hazájukat. A 'fiatalok' emigráns csoportjának (30-50 évesek) második generációja már Kanadában született, többnyire a 0-15 éves korosztályt képviselik. Ahogy a legtöbb külhoni közösségnek, Kelownának is van egyházi szervezete. A Keresztény magyar misszió egy ökumenikus, saját templommal nem rendelkező vallási közösség, akik havonta két alkalommal tartanak istentiszteletet. Továbbá a 'közelbi' (~400 km) városnak számító Vancouverből időnként a katolikus pap és a református lelkész is átjön Kelownába misét vagy istentiszteletet tartani. A város büszkélkedhet egy országos terjesztésű családi havilappal is, a Napjainkkal. Főszerkesztője Móricz Lajos⁴.

Kelownában régen hatalmas magyar élet folyt. Az '56-os generációnak nyelvtudás nélkül, idegenként, menekültként meg kellett teremtenie egy új, magyar hazát a tengerentúlon. Kelownának volt régen híres néptáncscsoportja, hétvégi magyar iskolája, cserkészcsapata is. Az utóbbi évekre, évtizedekre csupán a Magyar Ház éves programjai maradtak.

⁴ Vajdasági származású riporter, aki a kanadai magyar tévének és Duna Worldnek is tudósít a helyi magyar életről.

Van egy híres mondás, miszerint: „ha van bárhol a világon két magyar, akkor alapítanak három egyházat és három pártot”. A kelownai magyar közösséget is négy részre oszthatjuk: az '56-osok, a fiatal gyermekes családok, a keresztény közösség és a sehova nem tagozódó magyarok csoportjaira. Természetesen vannak átfedések a közösségek között, de hatalmasak a generációs és kulturális különbségek, ami főként a fiatalok integrációjában és a programütközésekben mutatkozott meg.

Kelowna 2014-ben került be a KCSP programba, így első ösztöndíjasként egyszerre volt könnyű és nehéz feladatom. Könnyű azért, mert a nagyobb, minden fronton kiépített közösségekhez képest nyilvánvalóan több lehetőségem adódott. Ugyanezért nehéz is, hiszen szinte mindent a nulláról kellett kezdeni. Mindezek tükrében kirajzóldtak a hat hónapra kitűzött fő irányvonalak, amelyeket első lépésként össze kellett hangolni a közösség igényeivel.⁵

4. A kelownai kultúrmisszió

2014. április 2-án kezdtem meg munkámat. A kezdeti lépések elsősorban a kitűzött célok összefésülésének jegyében teltek. Az első hónapra meghatározott feladataim között - amelyeket nagyrészt magamnak tűztem ki a mentorommal való megbeszélést és egyeztetést követően - szerepelt, hogy az összes Kelownai magyar közösséget felkeressem, és a bemutatkozások mellett felajánljam segítségem. A minden évben megrendezésre kerülő tavaszi bazar előkészületeiben és lebonyolításában segédkeztem, ami tökéletes alkalmat adott a magyar ház vezetőségének és aktív idős tagjainak megismerésére, a féléves feladatok egyeztetésére. Feladatként tűztük ki mentorommal, hogy kísérletet tegyünk a generációs problémák feloldására a hat hónap során. Az alapkonceptióban szerepelt továbbá a legfiatalabb generáció integrálása az identitásörzés folyamatába és a kulturális programok megújítása és színesítése a közösség életében. Az első hónapban a Magyar Ház vezetősége kitüntetett bizalmával és átadta nekem az intézmény kulcsait, lehetővé téve, hogy az elsősorban idős generáció által igénybe vett épület gyerekeknek szervezett programok színhelye is lehessen. Ennek függvényében a fiatal családokat arra ösztönöztük, hogy tegyenek eleget a Magyar Ház tagsági követelményeinek.

A kapcsolatépítés kezdeti szakaszában kutatómunkába kezdtem, felkerestem és összehívtam a kisgyermekes családokat a későbbi együttműködés reményében. Az első személyes találkozás során ez nagyjából 18 családot és körülbelül 30 gyermeket jelentett, amely diaszpóra szinten nagy létszámnak számít. Az első helyi esemény a húsvéti gyermekprogram volt, mely hatalmas lelkesedéssel és sikerrel indította el a közös munkát. A jól bevált tojáskeresés mellett a magyar húsvéti népszokásokkal is megismerkedtek a gyerekek, tojást festettek, népdalokat hallgattak. A rendezvényen a tavalyi 6 gyermekhez képest 2014-ben 30 gyermek vett részt, ami az előzetesen becsült

---

⁵ <https://www.nemzetiregiszter.hu/az-okanagan-i-magyar-sag>

létszámot is messzemenőig túlszárnyalta. Az elmúlt években nem látott a Magyar Ház ennyi gyermeket, mint ezen a húsvét vasárnapon.⁶

A továbbiakban néhány sikeres eseményt szeretnék bemutatni, amely a Magyar Házban zajlott. Feladatomból volt a magyar közösségek minden rendezvényén részt venni, azokat segíteni, megszervezni és az esetleges programütközéseket megoldani a közösségek között. E rendezvények többek között a következők voltak: anyák napi ünnepség, zenés vacsora, trianoni megemlékezés⁷, apák napja, Kanada nap - Folk fesztivál⁸ és az augusztus 20-i megemlékezés. Április közepén megkezdtem a komoly munkát a gyermekekkel az anyák napi műsor összeállításával, ami tökéletes alkalmat biztosított a nyelvi szintek felmérésére, ahol versek, dalok és mondókák tanulásával megfigyelhettem a gyermekek kommunikációs, olvasási és írási készségét. Az anyák napi ünnepség a gyermekek és felnőttek, a keresztény misszió és a Magyar Ház bevonásával, teltházassal sikerrel bizonyította a kitűzött célok megvalósíthatóságát.

A magyarok összetartását a közös nyelv és kultúra mellett köztudottan erősítik a kulináris élvezetek is. A Magyar Ház éves programjában szereplő zenés vacsorák, mindig nagy összekovácsoló erővel bírtak a diaszpóra közösségeinek életében. Az utóbbi alkalmakon azonban a lelkesedés alábbhagyott és csak körülbelül 20 fő látogatott el a zenés mulatsággal egybekötött magyar vacsorákra. A Magyar Ház vezetősége hosszú évtizedek óta hatalmas munkát fektet a rendezvények sikerébe, ezért úgy gondoltam, megérdemlik, hogy ezúttal vendégként érezhessék jól magukat „otthonukban”! A fiatalok segítségével egy színvonalas vacsorát szerveztünk, s levettük a terhet az évtizedes önkéntes munkát végzők válláról. Így a hagyományok mellett új ízek és programok beemelésével százfős rendezvény kerekedett, amelyen minden korosztály képviseltette magát.⁹

A következőkben a két fő projektet ismertetem. Elsőként a magyar iskolás és óvodás foglalkozások elindítására helyeztem a hangsúlyt. A kivétel nélkül két- vagy többnyelvű gyermekeket két csoportra osztottam: vegyesházasságokból született kezdő szintű gyermekek, illetve teljes mértékben magyar anyanyelvű családokból származó kezdő és középfeladói nyelvi szinten álló gyermekek. A „konyhanyelven” való kommunikáció az elsődleges ezeknél a gyermekeknél, azaz beszélnek magyarul, de kizárólag alapszóincset használnak. A magyar mint idegen nyelv sajátos típusa a magyar származásnyelv, amely leggyakrabban a beszélt és írott nyelv határán válik szét. Ezen felül még életkori csoportokat is kialakítottam, a magyar nyelvórákat 7 éves kor felett javasoltam, 7 éven aluliaknak pedig óvodás foglalkozást tartottam, ahol mondókákat tanultunk, énekeltünk és magyar népi játékokat játszottunk. Minimum heti egy, de gyakran két-három alkalommal is tartottam foglalkozásokat a Magyar Házban. Az időpont egyeztetése volt talán a legnehezebben leküzdhető akadály a félév során. A

⁶ <https://www.nemzetiregiszter.hu/husveti-hetvege-kelownaban>

⁷ Összetartozunk kisfilm június 4-re:

<https://www.youtube.com/watch?v=tpn69ywZCqE>

⁸ <https://www.nemzetiregiszter.hu/kondor-katalin-kelownaban-a-nemzeti-osszetartozas-napjan>

⁹ <https://www.nemzetiregiszter.hu/kanada-nap-es-a-magyar-langos>

⁹ <https://www.nemzetiregiszter.hu/szaz-fos-vacsora-az-okanagan-i-magyar-hazban>

körülbelül 15 család, családonként két-három-négy gyermekkel, a mai rohanó világban más-más igényekkel és időbeosztással működik, így igyekeztem rugalmasan kezelni a foglalkozások időpontjait.

A tankönyvek és az eszközök, amelyekkel dolgoztam itthonról érkeztek velem együtt a közösségbe. Elsősorban a Balassi Intézet által kiadott Balassi-füzetek három könyvből álló sorozatát használtam, amelyek kimondottan származásnyelvi beszélők tanítására készültek. Elsősorban a *Miénk a vár!* és az *Ünnepeljünk együtt!* néhány fejezetén haladtunk végig, emellett pedig a *MagyarOK* című magyar mint idegen nyelv tankönyvet és munkafüzetet használtam kiegészítésként az órákon. Saját feladatokat, szókérdőket és szókérdőfejlesztő memóriakártyákat is alkalmaztam az oktatás során. A cél elsősorban a magyar nyelv megszerettetése volt a gyermekekkel. Emellett pedig az iskola működésének négy hónapjában (átlagosan heti egy nappal számolva) a következő célokat tűztem ki: a magyar ABC elsajátítása szóban és írásban, fonetikai ismeretek bővítése, szókérdőfejlesztés, írás-olvasás készség fejlesztése, kultúraspecifikus magyarságismeret kialakítása.

Az iskola folytatásának kérdése égető és nagyon fontos probléma a közösség életében. Az elsődleges és kevésbé áthidalható problémák, az időhiány, a távolságok és az eltérő igények. A kinti programszakasz végének közeledtével minden anyagot és eszközt rendszereztem és berendeztem egy gyermekkönyvtárat a Magyar Ház könyvtárán belül, hogy megfelelő helyszínt kínáljon a gyermekek további oktatásához. A gyermekek szerették a közös foglalkozásokat, érezhetően fejlődött a magyar nyelvtudásuk és magyar közegben voltak heti rendszerességgel, ami talán a legfontosabb.¹⁰

Munkám legnagyobb vállalása, az I. Nyugat-kanadai Magyar Tábort ötlete, megszervezése és lebonyolítása volt. Az összetartás és összefogás gondolata vezetett a nyugat-kanadai családok összefogására és a kanadai magyar szervezetek megmozgatására. Nem titkolt célom volt, hogy az összes magyar szervezet támogatásával szervezzem a táborot, amely kicsit felrázza a nyugat-kanadai régió fiataljait. A lehetőség szinte kínálta magát: a helyszín, „Kanada Balatonja”, vonzza a nyaralni vágyókat országszerte. A Körösi Csoma Sándor Program lehetővé tette, hogy nyolc ambiciózus fiatal dolgozhasson a magyarság fenntartásáért Nyugat-Kanadában, így az összefogás eredményeként létrejöhettek az esemény. A nyugati régió minden nagyobb – és jó néhány kisebb – településről is érkeztek családok, vendégek, ami azt jelenti, hogy ezer-kétezer kilométeres körzetre kiterjedően, egész Nyugat-Kanadát megmozgató esemény valósult meg. A családi tábor programjait különböző területeken képzett KCSP-os ösztöndíjasok biztosították, így a magyar hagyományok széles tárházából válogathattak a táborozók. Volt ott magyar iskola, voltak cserkész- és népi játékok, kézműves foglalkozások, ijszát, népdaltanulás, néptáncok, színjátékok, sportjátékok, közös főzés és népmese-feldolgozás. A tábor 52 gyermeket és 25 családot mozgatott meg, a teljes létszámot 100-150 főre becsültük. Voltak, akik teljes időre, voltak, akik csak a hétvégére tudtak eljönni, de minden szülő és gyermek hálás volt azért, hogy ezzel a táborral két-három generá-

¹⁰ <https://www.nemzetiregiszter.hu/magyar-iskola-es-ovodas-foglalkozas-indult-az-okanagan-volgyben>

ció szintjén is elindult a régiószintű magyar összefogás. Sok család és gyermek kötött barátságot, ami – úgy gondolom – a magyarság fennmaradásának kulcsa a legfiatalabb generáció esetében.¹¹

A Kelownában végzett munka néhány további fontos elemét is szeretném bemutatni. Létrehoztam egy facebook-oldalt az Okanagan Magyar Ház számára, amely egyrészt lehetővé teszi a fiatalok és a velük kapcsolatban nem álló magyarok szélesebb körű elérését, másrészt pedig megkönnyíti a kapcsolattartást a többi kanadai magyar közösséggel és a programok hirdetésére is kiváló felületet biztosít.¹² A KCSP-ot kiegészítő programokban is aktívan részt vettem: 16 doboz könyvet válogattam ki a Mikes Kelemen Program számára, amelyek a gyűjtőpontokról az Országos Széchenyi Könyvtárba kerülnek majd szelektálásra. Két helyi objektumot regisztráltam a Julianus Programba, a kelownai Magyar Házat és az udvarán található '56-os emlékművet. A program célja, hogy rögzítse a világon fellelhető magyar vonatkozású emlékhelyeket és épületeket egy internetes térképen a Nemzeti Regiszter oldalán, így a kelownai magyar közösség hivatalosan is felkerült e nemzeti világtérképre.

5. Eredmények és folytatás

A féléves munka végén úgy gondolom, hogy elsősorban a kommunikáción kell javítani a generációk és a közösségek között. Ez azzal jár, hogy hamarosan szükség lesz egy generációs váltásra, amelyet az idősebbeknek hagyniuk kell majd, a fiataloknak pedig jobban kell akarniuk. E gondolatokkal búcsúztam a közösségtől, e búcsú azonban nem tart majd sokáig. 2015 márciusában volt az éves választás a kelownai Magyar Ház vezetésében, amely nem várt eredményeket hozott. A mentoromat választották meg az elnöki pozícióra és több fiatal is belépett, bekerült a vezetőségbe. A fiatalok felváltva képviseltetik magukat minden hónapban a vezetőségi gyűlésen. Történelmi pillanat volt, hiszen a gyakorlatban is elkezdődött az a generációs váltás, ami elkerülhetetlen a diaszpóra közösségeinek fejlődéséhez és továbbéléséhez.

Amikor újra pályáztam az ösztöndíjra, hogy folytassam a már megkezdett munkát, erősen bíztam abban, hogy egy több generációs egyesületi közegben kezdhessük el az újabb közös tervek megvalósítását. Számos tervem és ötletem van az építés folytatására, a helyi magyarság további erősítésére és a nyugat-kanadai régió összefogására mentorommal és a közösséggel egyetértve. Néhány ezek közül: a már megkezdett magyar iskolát és óvodát hivatalossá tenni és helyi kezekbe adni, megszervezni a II. Nyugat-kanadai Magyar Tábort, cserkészet, néptánccsoportot alapítani, felkeresni és összefogni a környező kisebb települések magyarjait, és a generációs váltást tovább segíteni, előremozdítani.

¹¹ <http://www.mediaklikk.hu/musor/otkontinens/>
<https://www.youtube.com/watch?v=UVIbs2rlqs0&feature=youtu.be>
<https://www.nemzetiregiszter.hu/az-i-nyugat-kanadai-magyar-tabor>

¹² <https://www.facebook.com/okanaganimagyarok?ref=ts>

Rengeteget tanultam saját nemzeti közösségemről a külhoni magyarság körében, és csodálva éltem meg minden egyes napot a közösségekben, ahol hosszú évtizedek óta őrzik, ápolják és adják át generációról generációra magyar identitásukat. Mindezek mellett Kelowna kis magyar közössége nagy tradíciókkal, de órási generációs és kulturális szakadékkal rendelkezik. A kint töltött idő alatt sikerült köveket megmozgatni, azonban ezek a kövek még nem kerültek a helyükre. Újult erővel és a tenni akarás szikrájának fellobbanásával elindult egy összefogás, egy generációs és kulturális váltás, mely során szükség van az alapozást követő gondos építésre is. Ez az a folyamat, amelyet a továbbiakban is segíteni szeretnék.

Mind saját nemzetfogalmunk, mind identitástudatunk alakul egy ilyen munka során, hiszen személyesen is megtapasztalhatjuk, hogy Magyarország határa nem földrajzi jellegű, és hogy tőlünk több ezer kilométerre is számos „mikro Magyarország” él és virágzik. A Kanadában született gyermekek kétnyelvű léte, a külhonban született felnőttek néptáncstudása, a magyar diplomok magyar szertartásai, mind-mind erősítik és szélesítik nemzeti önazonosságunkat.